

Dokument o preporukama za politiku

Smanjenje ekološkog otiska ženskog preduzetništva

Naziv projekta: Žene postaju zelenije

Kod projekta: 2023-1-EL01-KA210-ADU-000164781

Rezultat: Aktivnost 5 – Dokument o preporukama o politici

Izradila: Rinascita società Cooperativa Sociale (Italija)

Datum: mart 2025

Sadržaj

1. Izvršni rezime
2. Snimak politike
3. Uvod
4. Ciljevi Izveštaja o preporukama o politici
5. Metodologija
6. Konsultovani zainteresovane strane
7. Ključni nalazi sa Hackathona i projektnih aktivnosti
8. Preporuke za politiku
9. Implementacija i praćenje
10. Zaključak
11. Potpisnici

Rezime

Ovaj izveštaj o preporukama o politici predstavlja konačne strateške rezultate projekta **Women Going Greener**, koji je imao za cilj da osnaži žene preduzetnice u usvajanju održivih poslovnih praksi. Zasnovan na 18 meseci saradnje između Italije, Grčke i Srbije, a kulminirao je transnacionalnim hakatonom održanim u Lečeu, Italija, ovaj izveštaj naglašava prepreke, mogućnosti i konkretne predloge politika za podršku zelenoj tranziciji malih i srednjih preduzeća koje vode žene.

Ključni naglasci:

- Žene preduzetnice se suočavaju sa preprekama za zelene finansije, znanje i nabavke.
- Inkluzivne zelene politike moraju integrisati rodnu ravnopravnost.
- Ovaj izveštaj predlaže 5 praktičnih oblasti javnih politika i ocrta sledeće korake za širenje i advocacy

Finansira Evropska unija. Izraženi stavovi i mišljenja su, međutim, samo stavovi i mišljenja autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Snimak politike

5 ključnih preporuka na prvi pogled

1. **Razvoj zelenih veština** – Pokretanje mikro-akreditiva i obuke specifične za sektor prilagođene ženama.
2. **Pristup zelenim finansijama** – Uspostaviti pojednostavljene i ciljane alate za finansiranje.
3. **Inkluzivna zelena politika** – Obavezne rodno osetljive javne politike zaštite životne sredine.
4. **Reforma javnih nabavki** – Uvesti podsticaje za održiva preduzeća koja vode žene.
5. **Lokalni sistemi podrške** – Kreirajte zelene poslovne kancelarije za treniranje i sa tehničkom podrškom.

1. Uvod

Projekat "Women Going Greener" je strateška inicijativa koja se sufinansira iz programa Erasmus+ Evropske unije, u okviru Key Action 2 – Mala partnerstva u obrazovanju odraslih. Projekat se bavi sa dva glavna izazova našeg vremena: globalnom klimatskom vanrednom situacijom i rodnim jazom u preduzetništvu, posebno u oblasti održivog poslovanja.

Uprkos sve većem prepoznavanju potencijala zelene ekonomije, žene preduzetnice ostaju značajno nedovoljno zastupljene u ovoj tranziciji. Ova razlika je zbog složene kombinacije ograničenog pristupa zelenim finansijama, nedovoljnih mogućnosti obuke, nedostatka podrške politike i kulturnih predrasuda.

Projektni konzorcijum obuhvata tri partnerske organizacije iz Italije (Rinascita), Grčke (WEnCoop) i Srbije (Elektropionir), od kojih svaka donosi ekspertizu u oblasti društvenih inovacija, zelene energije i osnaživanja žena. Tokom 18 meseci partnerstva, razvijeni su materijali za obuku, sprovedna obuka za izgradnju kapaciteta, organizovane istraživačke i konsultantske aktivnosti i sazvan hakaton na visokom nivou kako bi se prikupile i konsolidovale preporuke za javne politike.

Ovaj izveštaj o preporuci za javne politike je ključni rezultat aktivnosti 5 projekta. Cilj mu je da sumira nalaze iz svih faza projekta i formuliše jasne, delotvorne i na dokazima zasnovane prijedloge politika za promociju zelene tranzicije malih i srednjih preduzeća koja su vođena ženama u Evropi.

2. Ciljevi Izveštaja o preporukama za javnu politiku

Svrha ovog izveštaja je trostruka:

1. Da sumiramo ishode **Žene koje idu zelenijim** hackathonom održanog u Lecceu, Italija, 26. marta 2025. godine.
2. Sintetizirati uvide stečene iz prethodnih projektnih aktivnosti (fokus grupe, obuke, intervju i istraživanja).
3. Predstaviti preporuke politike za donosiocima odluka na lokalnom, nacionalnom i nivou EU kako bi se poboljšao institucionalni okvir koji podržava zeleno preduzetništvo koje vode žene.

Ovaj izveštaj takođe doprinosi širem dijalogu o rodnoj ravnopravnosti, održivom razvoju i inkluzivnom ekonomskom rastu, usklađujući se sa Evropskim zelenim dogovorom, Strategijom rodne ravnopravnosti i ciljevima održivog razvoja UN-a.

3. Metodologija

Preporuke su rezultat participativnog pristupa odozdo prema gore, koji uključuje različite zainteresovane strane. Proces je uključivao:

- **Desk Research** on the legal and policy frameworks concerning female entrepreneurship and sustainability in Greece, Italy, and Serbia.
- **Fokus grupe** sa ženama preduzetnicama, da identifikuju barijere, potrebe i očekivanja u zelenoj tranziciji (Aktivnost 2).
- **Implementacija programa obuke** u Solunu, Grčka, sa 15 učesnica testiranja novorazvijenih modula zelenih veština (Aktivnost 3).
- **Intervjui** sa 30+ žena koje vode zelenu tranziciju u svom poslovanju, naglašavajući najbolje prakse i lične izazove (Aktivnost 4).
- **Hackathon:** Događaj zajedničkog rada žena preduzetnica, javnih zvaničnika i ostalih zainteresovanih strana iz civilnog društva radi diskusije i predlaganja političkih rešenja (Aktivnost 5).

Ova holistička metodologija osigurala je da su predložene preporuke zasnovane na iskustvu žena preduzetnica, dok su informisane komparativnom analizom politike i strateškim predviđanjem.

4. Konsultovane zainteresovane strane

Sledeće grupe i pojedinci aktivno su doprineli kreiranju ovog izveštaja kroz učešće u Hackathonu i/ili prethodnim fazama projekta:

- Žene preduzetnice iz održivog turizma, poljoprivrede, socijalnog preduzeća i tekstilnog sektora
- Lokalni i regionalni kreatori politike iz regiona Apulija i opština u provinciji Lecce
- Predstavnici privrednih komora, ženskih poslovnih mreža i nevladinih organizacija
- Treneri, mentori i ljudi iz sektora obrazovanja odraslih
- Šira lokalna zajednica angažovala se kroz javni hackathon događaj 26. marta 2025. godine

5. Ključni nalazi sa Hackathona i projektnih aktivnosti

5.1 Identifikovane barijere

- **Nedostatak zelenih veština:** Mnoge žene preduzetnice nemaju pristup strukturiranoj i praktičnoj obuci o održivosti, kružnoj ekonomiji, energetske efikasnosti i zelenim sertifikatima.
- **Finansijski jaz:** Zeleni fondovi i podsticaji nisu lako dostupni ili prilagođeni malim preduzećima koja vode žene. Birokratske procedure često stvaraju dodatne prepreke.
- **Fragmentirane politike:** Postoji nedostatak koordinacije između rodne, ekološke i ekonomske politike. Nekoliko okvira eksplicitno se bavi presekom roda i održivosti.
- **Niska vidljivost i zastupljenost:** Zelena preduzeća na čelu sa ženama retko se promovišu kao uzori ili prioritet u politikama nabavke i inovacija.
- **Digitalni jaz:** U ruralnim i nerazvijenim područjima, žene se suočavaju sa složenim preprekama zbog loše digitalne infrastrukture i ograničenog pristupa digitalnom usavršavanju.

5.2 Mogućnosti i prednosti

- Žene pokazuju visok nivo posvećenosti ekološkim vrednostima, posebno u sektorima kao što su poljoprivreda, turizam, zanatstvo i obrazovanje.
- Uspon socijalnih preduzeća, energetskih zadruga i etičkog konzumerizma nudi nove ulazne tačke za žene u zelenu ekonomiju.
- Okviri politike EU, uključujući Green Deal i Cohesion Policy, pružaju mogućnosti za usklađivanje i mobilizaciju resursa.

6. Preporuke za politiku

6.1 Poboljšati pristup zelenim znanjima i veštinama

- Razviti inkluzivne nastavne planove i programe zelenog preduzetništva, sa rodno osetljivim sadržajem, pristupačnim formatima i lokalnom relevantnošću.
- Promovisati programe celoživotnog učenja za održivi razvoj poslovanja, posebno u ruralnim i ugroženim regijama.
- Obezbedite besplatne ili subvencionisane mikro-akreditivne u oblastima kao što su procena ugljeničnog otiska, zeleni marketing, dizajn kružnih proizvoda i energetske pregledi.

6.2 Poboljšati pristup zelenim finansijama

- Uspostaviti namenske mehanizme zelenog finansiranja za mala i srednja preduzeća koja vode žene, uključujući mikrograntove, revolving fondove i instrumente kapitala.
- Pojednostaviti procedure prijavljivanja za finansiranje održivosti i pružiti usluge izgradnje kapaciteta za podršku uspešnim aplikacijama.
- Ohrabriti banke i lokalne vlasti da razviju rodno osetljive finansijske proizvode usklađene sa ciljevima održivosti.

6.3 Podsticanje rodno odgovornih okvira zelene politike

- Sprovesti procene uticaja na rodnu ravnopravnost za sve nove zakone o životnoj sredini i malim i srednjim preduzećima.
- Uključite rodne indikatore i alate za praćenje u lokalne i nacionalne strategije zelene tranzicije.
- Uspostaviti međusektorske radne grupe koje okupljaju stručnjake za rodnu ravnopravnost, životnu sredinu i preduzetništvo.

6.4 Promovisanje inkluzivnih javnih nabavki

- Uvesti kvote ili mehanizme bodovanja koji nagrađuju žene, ekološki odgovorna preduzeća na javnim tenderima.
- Razviti baze podataka dobavljača sertifikovanih zelenih preduzeća koje vode žene i osigurati da budu dostupni javnim i privatnim kupcima.
- Obučite službenike za nabavku o inkluzivnim i održivim kriterijumima nabavke.

6.5 Stvoriti lokalne ekosisteme za održivo žensko preduzetništvo

- Pokrenite "Green Business Support Hubs" ili "Green Women Desks" na opštinskom nivou, nudeći tehničke savete, pravno savetovanje i vršnjačku podršku.
- Olakšati učešće u zelenim klasterima, kooperativnim modelima i inovacijskim laboratorijama za podsticanje saradnje i vidljivosti.
- Obezbediti podsticaje za poslovne inkubatore i akcelerateore koji posebno podržavaju zelene startupe koje vode žene.

7. Implementacija i praćenje

Da bi se osigurala efikasna implementacija ovih preporuka, predlažu se sledeći koraci:

- Distribuirati ovaj izveštaj ključnim zainteresovanim stranama na opštinskom, regionalnom i nacionalnom nivou, kao i organima EU i relevantnim mrežama.
- Organizovati okrugle stolove o politici i događaje u svakoj partnerskoj zemlji kako bi predstavili preporuke i prikupili povratne informacije od institucija.
- Objaviti pojednostavljene verzije preporuka za širu javnost i distribuirati ih putem EPALE platforme i Erasmus+ platforme za rezultate projekata.
- Pratite napredak u svakoj zemlji i prikupljajte podatke o usvajanju politike i promeni prakse.
- Izgradnja sinergije sa drugim Erasmus+ projektima i inicijativama Horizon Europe o rodnoj ravnopravnosti i održivosti.

8. Zaključak

Projekat Women Going Greener pokazao je transformativni potencijal integracije rodne ravnopravnosti i održivosti u oblasti preduzetništva. Kako Evropa ubrzava svoju zelenu tranziciju, ona takođe mora osigurati da ta tranzicija bude pravedna, inkluzivna i pravedna.

Podržavajući žene preduzetnice, posebno one koje su posvećene ekološki održivim praksama, možemo pokrenuti inovacije, stvoriti otporne lokalne ekonomije i doprineti postizanju Evropskog zelenog dogovora i ciljeva održivog razvoja UN-a.

Pozivamo lokalne vlasti, nacionalne vlade i evropske institucije da prevedu ove preporuke u akciju. Budućnost zelene ekonomije Evrope mora biti izgrađena od strane i za sve njene građane – posebno žene.

9. Potpisnici

Rinascita Società Cooperativa Sociale (Italija)

Energetska zadruga WEnCoop (Grčka)

Energetska zadruga Elektropionir Beograd (Srbija)